8520

last auction
1993!

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/parnassusbicepsi00bois

2ième Ed. La 1ière est de 1601 et n'a que 25 pl.
ici 33 pl.

N-799

Io: Theodor de Bry fecit.

Cicero 1. Officiorum.

Cùm ſumus neceſſariis negotiis curiſque vacui, tum auemus aliquid videre, audire, diſcere; cognitionemque rerum aut occultarum, aut admirabilium ad benè beatéque viuendum neceſſariam ducimus.

Idem 3. Quæſt. Tuſc.

Optimus & grauiſſimus quiſque confitetur ſe multa ignorare, & multa ſibi etiam atque etiam eſſe diſcenda.

CLA-

CLARISSIMO GENEROSISSIMOQVE HEROI MARCO CLAVDIO à RYA, MARCHIONI OLIANIS, *Baroni Dicæo, Præfectoq́ Veſuntionis & Dolæ* IANVS IACOBVS BOISSARDVS.

PARATVRVS tibi munuſculum, quod officij, & obſeruantiæ erga te meæ mnemoſynon aliquod ad poſteritatem produceret, nō potui, Heros clariſſime, ex meo muſæo conuenientius quicquā ſeligere, quàm ipſas Muſas; per quas olim tibi innotui, fauoremq; illuſtrium tuorum Parentum viſus ſum promereri, dum tibi puero Præceptor, & morum formator electus ſum. In qua vacatione DEVS meos labores ita promouit, & ex vtriuſque voto prouexit, vt me ex eo tempore ſingulari beneuolentia proſecutus ſis, omnem nauans operam, quò me numero tuorum familiarium adſcriptum in tua domo retineres: Cumq́ue temporum iniuria, contra animi mei voluntatem, inuitiſque tuis Parentibus, ad Mediomatricos migrare cogerer, non deſiiſti abſentem grato affectu proſequi, reditumque in patriam multis promiſſis ſolicitare: potuiſſemque tua præſentia beatus videri, niſi me fata aliò auocaſſent, ad inſtitutionem illuſtrium Baronum à Vienna, in quorum domo conſenui, abſoluturus Metis id quod mihi vitæ ſupereſt, ea tranquillitate & pace, quam mihi concedet cœli benignitas, & Diuina prouidentia. Habeo igitur quod Deo optimo maximo gratias agam immortales, qui me tantis cumulauerit beneficiis: deinde tuæ integritati, & candori, quòd mei memoriam tam diu ſarctam tectam conſeruaueris, daturus omnem operam ne quid in poſterum requiri, aut deſiderari poſſit in meo officio, cur ingratus erga te iudicari queam.

 At cùm

At cùm Parnaſſi Deos præſides depictos haberem,ad imitationem antiquarum ſtatuarũ,& iconum,quæ tam Romæ,quàm in aliis Principum, & literatorum hominum Italiæ bibliothecis oſtenduntur,exiſtimaui nõ abs re futurum,ſi eorum effigies,qua fieri poſſet diligentia, & artificio ab archetypis exceptas, in ordinem diſponerem, ac diſtichis Latinis illuſtrarem; tibique Muſarum,& Apollinis amico: literatorumque benefico fautori dedicarem: ratus hoc opuſculum tibi non diſpliciturum,tam propter delectationem, quam in ſe continet, quàm propter auctoris animum tuo nomini perpetua obſeruãtia deuinctum ac deuotum.

In harum imaginum delineatione ſecutus ſum eum ordinem, qui à maiore antiquorum parte, & ab omnibus recentioribus receptus eſt: non tamen neſcius,apud graues Auctores Muſarum nomina, & numerum diuerſum conſtitui. Epicharmus in nuptiis Hebes ſeptem enumerat,Pieri & Pimpleidos Nymphæ filias: Nilum, Tritonem, Aſopum, Heptapolin, Acheloida, Tipoplum,& Rhodiam. Aratus quatuor facit Iouis filij Ætheris,& Pluſiæ Nymphæ filias: quarum hæc recitat nomina Arche, Melote, Thelxinoe,& Aoide. Zetzes tres tantùm ſtatuit Cephiſon, Apollonida,& Boriſthenida. Alij nouem enumerant, Ioue tertio, & Mnemoſyne genitas: quæ ſunt hæ (vt Vergilius, & fere omnes Poëtæ Græci & Latini tradunt) Clio, Melpomene, Thalia, Euterpe, Terpſichore, Erato, Calliope, Vrania, & Polyhymnia. Harum nomina,& imagines hoc libro expreſſimus: Licet eaſdem alij velint habere Parentes Iouem Pierium, & Antiopam: & à Patre Pieridas, & Pierias fuiſſe appellatas. Quidam non à Pierio Ioue, ſed à Pieria regione Macedoniæ,quę eſt inter Axium & Haliacmonem fluuios, vbi illas Mnemoſyne (quæ Memoria interpretatur) peperit, cognomẽ hoc fuiſſe ſortitas aſſerunt. Mnemoſyne Muſarum mater vocata eſt, non ſine ratione: quia Memoriæ beneficio omnes ſcientiæ,& artes liberaliores adquiruntur, & conſeruantur. Neque ſine cauſa Poëtæ voluerũt illas habere Iouem genitorem, nempe Deum ſupremę claſſis,reliquorum Geniorum cœleſtium regem: quia ad vnum ſummum Deum auctorem meritò referri debent omnes bonæ ſcientiæ,cùm ſit fons,& ſcaturigo inexhauſta Diuinæ Sapientiæ; ex qua inuentio bonarum, & liberalium diſciplinarum ad genus humanum demanat: Quarum cognitio ita rapit animos hominum, vt tradit Cicero 5. de Finibus, vt multi neq; valetudinis, neq; rei familiaris habeant rationem: omniaque perpeti ipſa cognitione, & ſcientia captos, & cum maximis

Muſarum nomina & numerus.

curis,

curis,& cum laboribus compenſare eam,quam ex diſcendo capiant voluptatem: Hãc diſcendi cupiditatem à Deo noſtris animis inſitam nemo dubitat. Nam cùm bonæ artes virtutum ſint rudimenta & incunabula, ſtudiiſque ac literis res ſecundæ ornentur, & aduerſæ adiuuentur, ideo idem Cicero non putat vllum fieri poſſe ciuem egregium, qui bonis diſciplinis nõ ſit eruditus: Et vt idem addit: Præclarum mihi videtur adeptus is,qui qua re homines beſtiis præſtant, in ea re hominibus ipſis antecellant. Quòd ſi Deo bonorum omnium liberaliſſimo datore ſcientiarum, & literarum cognitio data non eſſet mortalibus, in miſeranda cæcitate viueremus, Iura legeſque iacerent, medicina morborum anxietatibus non ſuccurreret, religionis doctrina in ſuperſtitiones, & fabuloſas nugas degeneraret: deniq; præteritorum ſæculorum memoria tenebrarum obſcura caligine ſubmerſa occuleretur, ac parum à puerili ſtoliditate differremus: ingenuas didiciſſe fideliter artes emollit mores,nec ſinit eſſe rudes. Literę poſteritatis cauſa repertæ ſunt,vt obliuioni ſubſidio eſſe poſſint: quia exempla omnia iacerent in tenebris,niſi literarum lumen accederet: ac prudentis animus ex præteritorum contemplatione conſilia de præſentibus firmat, & de futuris indagatione, & ſolerti coniectura iudicat: Meritò igitur ingenioſi Poëtæ ſcientiarum omnium ſcaturiginem Deũm ſummum faciunt, Muſarum Parentem,quæ literarum cognitionem mortalibus impertiunt.

De Muſarum appellationibus diuerſæ traduntur cauſæ: Pierides dictæ ſunt (vt paulò antea diximus) à Piera regione, in qua natæ ſunt: Ex qua ſe receperunt in Heliconem montem Boeotiæ, propter loci amœnitatem, & ab eo nomẽ Heliconiadum adeptæ ſunt: Vocatæ ſunt & Theſpiades, à Theſpiis vrbe Boeotiæ, finitima Heliconi, & Griſſæo ſinui imminente, vt teſtis eſt Strabo lib. 9. Muſæ quoque Aonides vocatæ ſunt, ab Aonia regione; quæ fuit pars montana Boeotiæ, vt ſcribit Stephanus. Cognominatæ ſunt & Libethrides, à Libethro monte Macedoniæ: vt ait Lycophron Poëta, vel Magneſiæ ſecundum Melam: ad cuius radices fluit Pimpla fons limpidiſſimus, qui Diuis nomen Pimpleidum tribuit: Inter cætera loca Muſis ſacra, primus honos ſemper tributus eſt Parnaſſo monti Phocidis, Heliconi vicino & æmulo, à quo Parnaſſides dictæ ſunt: ad cuius radices Delphi, vrbs tam decantata, & templũ Apollinis oraculis celebre ſitum fuit: ad eundem Parnaſſum habitauerũt Hyantes populi, qui ſunt Boeoti: Et ab his Hyantides Muſæ cognominatæ: Et Caſtalides à Parnaſſi *Muſarum cognomina.*

montis fonte Caſtalio, cuius aquæ Muſis ſacræ vim quandam diuinandi habere creditæ ſunt: in eas enim conuerſam Poëtæ ſcribunt Caſtaliam Nympham Acheloi filiam, cuius pudicitiæ dum inſidias ſtruxiſſet Apollo, ac virgo vim inſequentis euitare non poſſet, implorato Deorum auxilio in fontem fatidicum mutata eſt. Hippocrenides quoq; dictæ ſunt Muſæ, ab Hippocrene fonte amœniſſimo Heliconis: quem ex percuſſione vngulæ Pegaſi equi alati emanaſſe ſcribunt antiqui: ab eodē Pegaſo Diuæ quoque Pegaſides appellatæ ſunt.

Pegaſi hiſtoria. De hoc Pegaſo talis vulgata eſt narratio. Cùm Perſeus Iouis & Danaës Acriſij filiæ filius, talaribus, & enſe falcato Mercurij, Palladiſque ſcuto adiutus, iter in Africam ſuſcepiſſet, vt Meduſam Phorci & Cethus filiam de medio tolleret, quæ cum duabus ſororibus Euryale & Sthenone Gorgonas inſulas Oceani Æthiopici incolebat, viſu & aſpectu noxio mortalibus infeſtiſſima, vt quemcunque intueretur, vel à quocunque conſpecta eſſet, eum ſubitò in lapidem conuerteret: Et hanc ſaxificam proprietatem Meduſa acceperat ab irata Minerua, propterea quòd vim Neptuni in eius fano paſſa eſſet. Hanc igitur adortus Perſeus, Palladis Ægidem opponens monſtro, vt eius effigiem ęre lucido clypei repercuſſam ſine noxa videre poſſet, ſtricto acinace ſopitam oppreſſit, illique vno ictu caput amputauit. Ex interfectæ ſanguine iugulis effluente natus eſt Pegaſus, equus celer & generoſus, hinnitu acuto latè omnia complens, ex cuius lateribus alæ ſtatim emerſerunt, & his fultus, tanquam firmo remigio, aërem mirabili tranabat agilitate. Tum Perſeus voce blanda compellens equum nouum, illumq; manu demulcens, & iubas molliter contrectans, cicurem & manſuetum reddidit, atque in eius tergum conſcendit. Hoc vectus, & in altum eleuatus, Æthiopiam via celeri traiecit: Et Andromedam Cephei regis Æthiopum & Caſſiopææ filiam monſtro marino expoſitam, ſtrictiſque catenis ſcopulo alligatam liberauit, & cum ea in Seriphum inſulam maris Ægæi felici reditu remeauit: vbi Acriſium auum incognitum diſci ictu imprudens occidit. At Pegaſus in Heliconem volauit, vbi vngula rupem feriens ſitibundus, ſaxum aperuit, ex quo fons vberrimus & limpidiſſimus repente exſiliit. Hunc Muſæ montis Deæ ſibi ſacrum eſſe voluerunt, & Hippocrenen, hoc eſt, equi fontem, vocauerunt. Pauloque poſt idem Pegaſus alarum beneficio longè latequе per Græciam vagabundus volans, dum

biberet

biberet ex Pirene fonte Corinthio, Neptuni monitu captus eſt ab Hipponomo, ſiue Bellerophonte Glauci regis Ephiræ filio, Præti regis Argiuorum ſuaſu expeditionem in Lyciam parante, ad ſuperandam Chimæram monſtrum flammiuomum; cuius caput & pectus erat leoninum, corpus caprinum, & cauda ſquamoſi draconis, ſinuoſique ſerpentis horrenda. Hanc poſtquam Bellerophontes interemiſſet, & virtutis præmium Ariobantis, vel vt alij efferunt, Iobatis Lyciorum regis filiam ſororem Sthenoboeæ (quam Prætus vxorem duxerat) accepiſſet coniugem, rerum felici ſucceſſu elatus, ſtatuit Pegaſo vectus in cœlum conſcendere, & cum ſuperis glorioſus conuerſari: Iupiter verò iuuenis temerariam audaciam non ferens, immiſit œſtrum, quo Pegaſus acriter vexatus, huc & illuc contorquens latera ſeſſorem excuſſit, illumque in Aleium Lyciæ campum præcipitem dedit, vbi ex caſu, cruribus fractis, totoque corpore grauiter contuſo, miſerabiliter expirauit. Alij volunt ex hac ruina illum non fuiſſe mortuum, ſed luxatis coxarum iuncturis, & fractis cruribus poſtea deformi claudicatione ambulaſſe, pœnaſque ſuperbiæ dediſſe contemptum ſuis popularibus, maximè vxori, & Sthenoboeæ, quæ illum perditè oderat, propter denegatum concubitum, quem procaciter expetiuerat. At Pegaſus iter cœptum proſequens, in cœlum peruenit, vbi à Ioue, ſuperis annuentibus, inter ſidera repoſitus eſt: vbi Arcticum circulum ſpectat, æſtiuo orbi pedibus innitens, & ceruice manum dextram Aquarij ſuſtinens, Delphinumque ore extremo tangens. Hæc hiſtoria fabuloſa ſit licet, non deſinit tamen aliquid veritatis in ſe continere: quæ tamen ad Cadmum referenda eſt.

Iupiter Aſterius Saturni Apteritæ Cretenſium Regis filius, in taurum mutatus rapuit Europam, & in Cretam auſportauit. Agenor Rex Phœnicum eius pater, filiæ raptu vehementi dolore perculſus, conſilij incertus, cum filiis deliberauit, quid in hac re ſtatuendum eſſet: Habebat enim filios Principes generoſos, & qui iniuriam illatam familiæ ferebant ægerrimè, Phœnicem, Labdacum, Cilicem, Polydorum & Cadmum; & filiam Taygetam Europæ ſororem. Inter filios Cadmum iuniorem natu elegit Agenor, cui negotium, datum eſt perquirendæ ſororis terra marique, ea conditione, vt non niſi ea inuenta ad patrem reuerteretur. Ille claſſe inſtructa, ſociis nauigationis fidelibus acceptis Sidone ſoluens, omnes inſulas maris *Hiſtoria Cadmi.*

Mediter-

Mediterranei luſtrauit, & quotquot continenti littorales adiacerent vrbes: ſed poſtquam longa, diligentique indagatione loca infinita ſine profectu petiuiſſet, neque Europam ſororem vſpiam inueniret, mandatorum Patris memor, in patriam cùm non auderet reuerti, in Græciam, poſt longos terra mariq; labores emenſos, peruenit, Boeotiamque (quæ tunc Aonia dicebatur) occupauit, & Thebas non procul à monte Parnaſſo condidit, regionem verò à boue, quam Apollo illi oſtenderat, Boeotiam vocauit: Ouid. 3. Meta. cumq́ue loca omnia cum ſociis diligenter perluſtraret, & ſyluas, montes, locorumq; ſitus curioſè perquireret, equo vectus in Heliconem conſcendit, vbi fontem equi hinnitu, dum ſiti premeretur, primus inuenit, & ex eo cũ ſociis largiter, & ſumma voluptate bibit: vnde fons ille Cabalinus, & Hippocrene, cognominatus eſt: Et hunc Cadmus Muſis loci præſidibus conſecrauit. Muſarum enim Numina deuotè ſemper coluerat, cùm doctus eſſet, & ſcientiarum liberalium cognitionem ex Phoenicia in Græciam attulerat: Boeotoſque literarum ignaros artem legendi, & ſcribendi docuerat. Aſſerunt enim antiqui ſcriptores omnes, Cadmum Græcis oſtendiſſe ſedecim has literas α, β, γ, δ, ε, κ, ι, λ, μ, ν, ο, ϖ, ρ, σ, τ, & υ, quibus Palamedes Nauplij regis Euboëæ filius, belli Troiani tempore, quatuor adiunxit ξ, θ, φ, χ. Et Pythagoras Samius Mneſarchi filius addidit ζ, γ, ω. Non eſt igitur mirum ſi tanti beneficij auctorem Cadmum Græci Muſis amicum cenſuerint, & à fonte Cabalino, ab eo primùm inuento, Hippocrenidas nominari voluerint.

Muſæ alia cognomina habuerunt à locis vbi colebantur, vel à Poëtis inſignibus qui Priſcorum monumentis decantati ſunt, vt Sicelides à Theocrito Syracuſano Praxagoræ, ſiue Symmachi & Philinæ filio, tempore Ptolomæi Lagi inter Siculos celeberrimo Poëta. Dictæ ſunt quoq; Aſcrææ ab Heſiodo Aſcræo: Et Colophoniæ ab Homero: Et Andinæ à Vergilio, qui Andibus Mantuanorum vico natus erat. Et Ardalides ab Ardalo Troezeniorũ conditore, qui Muſarum auditor, ab iis fiſtulam, & artem canendi didicerat: ideo Deabus aram religione venerandam Troezenę ſtatuerat, vbi illis ſacra quotannis. Et Somno Muſarũ amico fiebant: vt teſtatur Pauſanias, & Coelius Rhodiginus lib. 27. cap. 16.

Hæc ſunt quæ obiter tractare viſum eſt de Muſarum parentibus, numero, & cognominibus: quæ lectu non iniucunda fore, & ad imaginum noſtrarum illuſtrationem pertinere iudicaui: data opera multa omittens, quæ ad hoc argumentum ſpectant,

ſed

ſed ea ex auctoribus petenda ſunt: nos hic breuitati in primis ſtudemus.

M. Terentius Varro, qui Muſas tantùm tres facit, per Muſas nihil aliud intelligi aſſerit, præterquam abſolutam, & perfectam artem Muſices: quæ conſiſtit Harmonia, Numeris, & Verbo. Primamque Muſarum ait naſci ex agitatione aëris, ex qua generantur ſoni. Secundam ex aquæ motu. Tertiam, quæ terreſtris eſt, ex voce ſola. Hoc modo Harmonia ad Aërē, Numerus ſiue Rhythmus ad mare refertur, quod ſuos non excedit limites à Deo conditore ordinatos, ſed ad compoſitionem fluxus & refluxus alternatim, ſecundum Lunæ incrementum, vel defectum progreditur. Verbum verò, quod dicitur λόγος, ad terram refertur, quæ grauis eſt: Eſt & verbum, propter accentus verſuum, lentum ac tardum. *Quid per Muſas intelligendum.*

Harmoniæ igitur proprij ſunt ſoni: Numeris, ſiue Rhythmo, ſaltatio: Verbo autem carmina, & omnis ars Poëtica. Sed aliquando Harmonia cum Numeris miſcetur, vt accidit in lyra, tibiis, & cornibus muſicis. Nõnunquam Harmonia, Numeri & Verbum ſimul coniuncta ſunt, vt fit in Tragœdia, Comœdia, & Poëmate Dithyrambico, atque in tonis muſicis, quos Græci νόμους vocant: qui cantantur ad citharæ, teſtudinis, & lyræ harmoniam. Tunc muſica numeris omnibus abſoluta, & perfecta cenſetur.

Hæc conſiderantur allegoricè in nouem Muſis. Ex quibus Vrania præſidet ſoli Harmoniæ. Hanc Poëtæ dicunt inueniſſe, & docuiſſe omnem motum cœleſtium orbium, qui admiranda, & ineffabili circunuoluuntur, & rotantur harmonia, ordine perfectiſſimo, & immutabili: Polyhymnia præeſt Numeris, inuentrix Rhetorices, & Hiſtrionicæ, quæ Numeris conſtant, compoſitis menſuratiſq; geſtibus. Calliope & Clio ſub ſua poteſtate habent verbum: Nam hæc Hiſtoriam & Diuinationem, illa verſus Heroicos excogitaſſe traditur. Euterpe & Terpſichore præſidẽt Harmoniæ, & Rhythmo: illa enim fiſtulã ſeptemplicem, hæc citharam inueniſſe perhibetur. Melpomene, Thalia, & Erato Harmoniæ, Numeris & Verbo præſunt. Prima namq; Tragœdiam, Secunda Comœdiam, Tertia teſtudinem & barbiton dedit, quibus etiam adiunxit vocem. *Muſarum proprietates.*

De Muſis in genere & ſpeciatim plura leguntur in libro de Genealogia, & imaginibus Deorum, quem dedicaui illuſtriſſimo Principi Ioanni Comiti Palatino Rheni, Duci Bauariæ & Biponti;

qui aheneis typis Norimbergæ ſculptus, prælis Bipontinis excuditur.

Apollo. Apollinem & Mineruam Muſis adiunxi, quòd vterque diſciplinis liberalibus, & ſcientię bonarum literarum præſideat: maximè Apollo, qui carminis, & muſices inuentor ſemper iudicatus eſt, & ideo Poëtæ omnes eius numen ſibi præcipuis honoribus ſemper colendum elegerunt: Medicinæ vſum primus oſtendiſſe mortalibus, herbarumque potentiam creditus eſt, ideo diuinitatem meruiſſe. Marſyam Satyrum, vel tibicinem ex Celeni oppido Phrygiæ natum, à quo laceſſitus fuerat tibiæ cantu, victum excoriauit. Apollini triplex poteſtas tribuitur, vt Sol in cœlo dicatur, Liber Pater in terris, & Apollo apud inferos. Ideo ſimulacro illius tria adpingebantur, barbitus, clypeus, & ſagittæ. Illi, quoque perpetua iuuentus adſcribitur, facies læta, imberbes genæ à Poëtis finguntur. Nomius vocatus eſt ab Arcadibus, quibus leges & viuendi modum ad omnem virtutem accommodatum præſcripſit: Et cùm diuerſis in mundi regionibus diuinis coleretur honoribus, à quibus diuerſa ſortitus eſt cognomina, vt Clarius, Delius, Patareus, Colophonius, Thermius, Verticallis, Parrhaſius, Pythæus, Smyntheus, Agyæus, Alexicacus, Boidromius, Carneus, Compitalis, Epicurius, Iſmenius, Diradiotes; Parcarum ductor, Muſarum dux & præſes, & alia plurima, de quibus multa Pauſanias: inter cætera eius cognomina, Delphicus vocatus eſt, à Delphis oppido Boeotiæ, vbi templum habuit reſponſis fatidicis, & oraculis diuinis toto orbe terrarum celeberrimum, conditum ſub radicibus montis Parnaſſi hiatu terræ, & rupibus impendentibus religioſo metu, & numinis cultu celebre. de quibus omnibus Plinius diuerſis in locis miranda tractat. quem lector, ſimul & Pauſaniam, conſulere poterit: vt diſcat Apollinis contentionem cum Hercule de ſacro tripode, ſacrificiis, templis, oraculis, ſpecu, & aliis eiuſmodi proprietatibus, quæ illi tribuuntur.

Pallas. Palladem quoque Muſis comitem, ac ſociam non ſine ratione finxerunt antiqui, vtpote quæ ſapientiæ, & omnium, bonarum artium ſit Dea, creditaque ſit è cerebro Iouis nata, cùm ex vxore Iunone prolem nondum ſuſcepiſſet, & ea ſine viri congreſſu Mulciberum concepiſſet: Iupiter viciſſim ſibi cerebrum percuſſit, ex eo ictu proſiliit Pallas: hoc commento Poëtæ ſignificarunt, rerum & ſciẽtiarum bonarum cognitionem humani non

eſſe in-

eſſe ingenij, ſed prouenire ex diuina ſcaturigine ſapientiæ, ex qua mortales hauriunt quicquid perfectionis eorum animi capere poſſunt. Ea quoque panificij prima inuentrix, texturæ, aulæorum, & lini: ex quo pepla & telam confici poſſe oſtendit. inuenit & artem exprimendi olei ex oliuis, non ſolùm ad deorum ſacrificia, ſed etiam ad vſum domeſticum. Dicitur & militarem artem docuiſſe, machinas bellicas ad deiiciendos muros excogitaſſe: rotas curribus adaptaſſe: caſſidem, loricam, & haſtam excogitaſſe: ideo Pallas ἀπὸ τοῦ πάλλειν hoc eſt à vibrando dicta eſt, & Minerua à minando: Galeata, paludata, & haſtata pingitur, tenens Ægidem ſcutum, quod à patre Ioue acceperat, tectum corio capræ Amaltheæ, à qua infans nutritus erat. Illi noctua additur, & nonnunquam draco, vt iis ſignis denotetur, homines ſtudiis deditos, ſiue militiæ, ſiue bonarum diſciplinarum, debere vigiles eſſe: Et in perquirendis ſcientiarum theſauris requiri ſolertiam, & aſſiduum laborem: ideo probè dictum eſt à Poëta: Non iacet in molli veneranda ſcientia lecto: illa ſed aſſiduo parta labore venit.

De Hercule poteſt alia reddi ratio, qui non fuit vſque adeo *Hercules.* literis cultus, vt cum Muſis & Apolline cōponi mereatur. Priſca tamen antiquitas Herculem Μουσηγέτην coluit, & illi templa, aras, & ſacrificia, diuinoſque honores inſtituit: Habuit delubrum Romæ in Circo Maximo, vt tradit Liuius lib. 33. Et Plinius lib. 35. cap. 10. à M. Fuluio Nobiliore dicatum: in quod Muſarum ſigna tranſtulit, ex Ambracia vrbe Theſprotiæ Epiri, quæ fuerat Pyrrhi regia: Et hoc templum vetuſtate collapſum reſtitutum fuiſſe à M. Philippo Auguſti vitrico ſcribit Suetonius in vita Auguſti. Hiſtoriæ tradunt, Herculem Lino Apollinis & Terpſichores filio in diſciplinam fuiſſe traditum, vt à Præceptore doctiſſimo inſtitueretur cum Thamyra Thrace, & Orpheo Phœbi & Calliopes filio: dumque ruſticus caneret Hercules, nempe ad muſicam ineptus, derideretur que à Magiſtro, ira percitus, citharam violenter in caput eius impegit, & eum peremit. Nihilo tamen minus Muſis gratus, & amicus fuiſſe creditus eſt: tum quod illis amplam ſcribendi materiam præbuerit; tum quòd ſub protectione Dei fortiſſimi tranquilla degant quiete. Cui accedit, quòd deuicto Acheloo in taurum mutato, cornu eius capiti auulſum detraxit, idque fructuum omnis generis abundantia plenum dono dedit Copiæ Deæ comiti Fortunæ. Sed poſtea dato cornu capellæ Amaltheæ, Achelous ſuum recepit: Et Hercules hoc capellæ cor-

nu floribus & fructibus repletum Muſis ſacrauit.

Bacchus. Cur Bacchus Muſis ſocietur, aliam cauſam reddunt. Deus enim hic Parnaſſi bicipitis iugum ſacrum habuit, quod Hyampæum vocabatur: in quo Bacchi ara fuit erecta, & ea montis pars vites habuit, quæ producebant vina generoſiſſima. Aliud iugum Thithorea dictum Muſis & Apollini ſacrum fuit, in quo rupes maieſtate Numinis, & ſitu horrendo ſpectantibus neſcio quem Deorum metum, & venerandam religionem ferebat, cum ex ea parte vndique præceps eſſet, & ad ſcopulorum radices templum eſſet Apollini Delphico dicatum, hiatuſque terræ profundus delubro vicinus; cui tripes aheneus ſacer adplicabatur: in eo Phœbas Dei ſacerdos ſedere erat ſolita, Deumque viſceribus excipere: quo afflata, & enthuſiaſmo correpta ſciſcitantibus oracula diuina carmine reddebat. Duo igitur hæc Parnaſſi cacumina, Muſis & Baccho ſacra fuerunt: ideo Bacchum Muſarum comitem vocauerunt, quòd eundem montem ſimul coleret, quodque lętitię dator eſſet, & libertatis aſſertor. Præcipui autem Poëtæ vino dediti fuiſſe perhibentur. Vini vinoſus Homerus: Et Ennius ipſe Pater nunquam niſi potus ad arma proſiliit. Cornelius Gallus Licoridem ſuam nunquam doctius celebrauit, quàm mero ſatur. Anacreon in vini laudes propenſior, dulcedine tam ſuauis liquoris captus, molles & comptos verſus modulatus eſt. Ita quoque de aliis Poëtis dicendum eſt, qui ex vini potu ſacro quaſi furore correpti, laudes Deorum ſuauius decantauerunt, maximè Bacchi Dithyrambi: à quo Poëtæ Dithyrambici nomen obtinuerunt; qui verbis compoſitis, nodoſis, implicitis, tumentibuſq; vtebantur, ad maieſtatem Numinis cohoneſtandam. Et hi quoq; Amphianactes dicti ſunt; quòd eorum poëmata ſæpius hoc Exordium haberent, ἀμφί μοι ἄναξ. Lege de iis Cœl. Rhod. lib. 7. cap. 5.

Hi ſunt Dii Præſides Parnaſſi, Muſarumque ſocij, & tutores: quorum Numine omnes Poëtæ tam Græci quàm Latini, antiqui ac recentiores agi ſe volunt: vt inquit Ouidius. Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus illo: nempe Muſarum & Apollinis diuinitate afflatos hominum animos, poëtica vaticinia fundere, concinnata ad numeros, & ordine admirando compoſita. Sed vt fabulæ antiquæ explodantur, & relinquamus priſcorum ſæculorum nugas ridiculas, & abſurdas opiniones de pluralitate deorum, inter quos totius mundi gubernationem, & imperium partiti ſunt homines inſani, & dæmonum præſtigiis deluſi idololatræ, cer-

træ, certum eſt Poëtices cognitionem eſſe Dei ſummi ſingulare beneficium. Neq; ſi multa carminibus promulgata ſunt amatoria, laſciua, turpia & adulatoria, id vitio Poëſeos fieri dicendum eſt: ſed Poëtarum ſocordia, impudentia, & laſciuia: qui ſacroſanctam Poëſim ad vnum Deum pertinentem (nam ſuas laudes carminibus, hymnis, & Pſalmis decantari voluit) ad encomia hominum plerumque malorum, per aſſentationem tranſtulerunt: deinde ad impudicos amores, nugas ludicras, & libidinoſos iocos imprudenter conuerterunt, vt Principibus vitioſis, & deprauatis mortalibus placerēt, oſtentationiq; ſuorum ingeniorum ſeruirent. Ita videmus nihil eſſe tam ſanctum, tam laudabile, quod non poſſit in abuſum conuerti, & temerari impudentia, & malitia profanorum hominum: cùm tamen Poëſis perſe pia, ſancta, & laudabilis exiſtat.

Atq; vt paruus hic tractatus illuſtrior, & auctior reddatur, addidi Deorum imaginibus aliquot effigies Poëtarum Græcorum & Latinorum, qui in Poëtica celebres olim vixerunt, & quorum doctiſſima ſcripta ab antiquitate ad noſtra vſq; tempora pervenerunt, ſingulari Reipublicæ literariæ fructu, & vtilitate. Homeri nempe, Heſiodi, Pindari, Sapphûs, qui Græci fuerunt: Et totidem Latinorum imagines Vergilij, Horatij, Catulli, & Ouidij. Hos ex aliorum multorum numero ſelegi, quod ſummum locum inter primos Poëtas, doctorum omnium iudicio, occupare meritò ſemper iudicati ſunt; propter ſingularem Philoſophiæ cognitionem, ac rerum omnium exactam cyclopædiam, terſamq; elegantiam, & politam eloquentiam Græcæ Latinæq; linguæ, carminiſq; facilitatem.

Et hæc hactenus de priore iugo Parnaſſi noſtri, deq; illum incolentibus Muſis, Deorum Præſidum Hippocrenes, ſubit nunc quædā etiam poſterioris iugi incolas & præſides adducere: Deos ſcilicet fatidicos, Phæbades, & Vates illuſtriores, qui priſcis ſeculis oraculis & prædictionibus apud gentiles floruerunt. *Iupiter Dodonæus.*

Inter hos primum obtinet locum, almus ille pater, Iupiter Dodonæus: Hic patre Saturno Cretenſium rege vita functo, regni adminiſtrationem ſuſcepit, infinitiſq; beneficiis mortale hominum genus iuuit, ideoq; illi tum viuenti, tū mortuo ſummi honores collati ſunt: dictuſque eſt à Latinis communi omnium ore, Iupiter, quaſi Iuuans pater: vocatuſq; optimus, quia omnia bona largiretur hominibus, eiuſque prouidentia mundus gubernaretur: vt & maximus, quod Deorum ſit, hominumque rex & dominus: primuſque & ſummus omnium opinione exiſtimaretur in mundi gubernatione. Licet au-

tem multis aliis nominibus quoque ſit appellatus, quæ potiſſimũ ex Diodor. Siculo lib. 6. c. 15. patent, inter ea tamen excelluit Dodonæi Iouis appellatio: quam adeptus eſt à Dodona vrbe Chaoniæ, vel Moloſſidis, montana regione Epiri, quam prope quercetum fuit, huic Ioui ſacrum, in quo etiam Fauni & Satyri habitare ferebantur. In hac ſilua quædam fuerunt quercus, & fagi, vocales, quæ conſulentibus reſponſa dabant, ſummaque audientium admiratione & ſtupore futura prædicebant, Dæmone nempe in iis loquente. Appenſa quoque catenis in ſummitate quercuum erant ahenea crepitacula, & tintinnabula, quæ vel leuiſſimis ventis agitata ſonitum frequentem & argutum diu noctuque reddebant. In templi adytis per fatidicas mulieres ſpiritu & enthuſiaſmo obſeſſas Iupiter loquebatur, omnibuſque reſponſa dabat de euentibus futuris, de quibus ſciſcitabatur. Seruabantur quoque in templo columbæ duæ, quæ interrogatæ, humana voce verbis diſtinctis & articulatis reſpondebant. In ſummitate templi lati & profundi appenſi erant lebetes ahenei, ad quos erecta fuit ſtatua, quæ virga ferrea lebetes pulſabat ſtatis horis, ij poſtquam increpuiſſent, modulatis ſonis ligata numeris reſponſa proferebant.

Apollo Pythius. Succedit Apollo, Iouis & Latonæ filius, Pythonem matris aduerſarium ſagittis confecit, & Cyclopes occidit, quod fulmen Iouis fabricaſſent ad interficiendum filium Æſculapium, primus medicinæ vſum inueniſſe traditur, & ob hoc diuinitatem meritus. Multa illi nomina à Poëtis tribuuntur, inter quæ Pythij cognomen reliqua antecellit: quod ab occiſo Pythone ſerpente ei impoſitum fuerat. Hic Apollo cum multis in locis Europæ & Aſiæ coleretur, Delphis antiqua religione venerandum habuit templum, in cuius medio erectus erat tripes, in quo inſidens Pythia afflatum Dæmonis erumpentis ex profundo hiatu excipiebat, quo correpta vaticinabatur, & reſponſa dabat certis temporib⁹, vt Idibus & Calendis menſiũ, vel lunę defectu, aut incremento, vel crepuſculis, matutinis & veſpertino.

Themis. Tertio loco Themis ſuccedit, Cœli & Terræ filia, Saturni ſoror, & Iouis amita: apud priſcos magnam laudem & ſummos honores adepta eſt, tam propter illuſtre genus vnde ortum ducebat, quã propter excellentes virtutes, & ſapientiã, quæ in ea populorum omnium admiratione excellebant. Erat enim præter corporis caſtimoniam pietate erga Deos inſigni, vt quæ ſacrificiorum ritus, & cultum cœleſtium Geniorum homines docuerit, iuſtitiam & æquitatem ſeruandã pręceperit inter mortales, & ex æquô & recto viuendum, à violentia,

iniuriis

iniuriis & rapto abſtinendum, & vnumquemque ſua ſorte contentum eſſe debere inculcarit. Hinc illi templa, & diuini honores ſtatuti, primumq; templum in Bœotia ad amnem Cephiſſum fuit erectum. De eius oraculo abunde Plinius lib. 4. hiſt. nat. c. 4.

Serapis, qui & Apis, & Oſiris in Ægypto dictus, à Græcis Pluto, à Gallis Dis Pater nuncupabatur. Filius fuit Iouis & Niobes Phoronæi Argiuorum Regis filiæ. Hic in Ægyptum nauigauit, & homines rudes ad humaniorem vitæ cultum traduxit, docuitq; colendarum vinearum ratioñe, tandem fraude Typhonis occiſus, cum vxore Iſide, ab Ægyptiis ſub forma tauri diuinis honoribus affectus, illiq; & delubra paſſim ſunt conſtructa, inter quæ Memphiticum potiſſimum excelluit. De hoc ampliſſime Strabo lib. vlt. Plin. lib. 5. inprimis vero Diodor. Sicul. *Serapis.*

Proteus inter Deos marinos ab antiquis numeratus eſt, exiſtimatuſq; filius Oceani, & Thetyos. Hunc ſumme venerabantur nautæ, tabulaſque naufragij ei non minus, quam ipſi Neptuno conſecrabant. Fuit vaticiniorum peritiſſimus, & reſponſa petentibus nō minus certa dabat, quam ipſe Pythius Apollo, etiam dum adhuc inter mortales exiſteret. Vixit ſub belli Troiani exitum. Herod. lib. 2. *Proteus.*

Paliſci, & Palici, & Delli dicti, Iouis fuere & Ætnę Nymphæ filii, inter Deos fatidicos ab antiquis fuerunt relati, & propter inſignes aliquas prędictiones, in Sicilia, vbi nati erant, Deorum honorem promeruere. Et quidem tanta authoritate prępollebant, vt non tantum Siculi, ſed Itali omneſque circum vicinæ regiones prima eos religione coluerint, & veneratæ, retulerintque illos in numerum Deorum Alexicacorum. *Paliſci.*

Idmon Apollinis & Aſteries filius fuit, diuinandi arte clariſſimus, cum Argonautis Iaſonem Æſonis, & Alcimedes filium in expeditione Colchica, ad rapiendum vellus aureum eſt ſecutus. Et inter ceteros prædixit, Argonautas voti compotes futuros, ſi Diis fauentibus profectionem in Colchos ſuſciperent. Placatis igitur ſuperis ſacrificiiſque ſolenni ritu factis, conſilio Mineruæ, monitus Idmon, nauem maiorem, quam eo tempore fieri conſuerat, fabricari curauit per Argum architectum, vnde & Argonautæ dicti. *Idmon.*

Agmen claudit Branchus, Apollinis, ex Iance Succronis filia, filius, & ſacris ei ad Poſſideum promontorium Ioniæ prope Miletum præfectus: In quo templo cum per multos annos ſacerdotio functus eſſet, extrema ſenectute decedens è vita, ad ſuperos relatus eſt communi Mileſiorum decreto, communibuſque ceremoniis, *Branchus.*

 honori-

honoribus, & templo cultus eſt Apolline patre, vnde ipſe Deus Branchides eſt appellatus, templum Branchiadum, & ſacerdotes Branchidæ.

Quod ſi mihi vita prorogetur, alio libro eorundem, aliorumque Poëtarum Philoſophorumque icones & vitam publicabo. De his omnibus, vt iudex rerum vſu peritiſſimus, & in omni eruditione probè verſatus, Heros clariſſime potes ſententiam reddere, & iudicium ferre, an iſti mei labores in publicam lucem venire mereantur. Quod ſi conatus mei tibi probentur, ſtimulum mihi addes efficacem ad ſuſcipiendum, quod mihi reſtat ex meis vigiliis & lucubrationibus, vt ſculpantur, ac prælis typographicis ſubiiciantur.

Deus optimus maximus longæuam tibi vitam largiatur, cum omni rerum ſecundarum optato euentu, honorum cumulatione, animi corporiſq; perpetua ſanitate: vt his literatis deliciis, diu frui liceat, eruditorumque familiaritatem & amicitiam quàm diutiſſimè conſeruare, & fouere poſſis. Vale.

GENEROSISSIMO CLARISSIMOQVE HEROI, MARCO CLAVDIO à RYA, MARCHIONI OLIANIS, Præfecto Veſuntionis & Dolæ.

I. BOISSARDVS.

Stirpis præcipuum decus Ryanæ
Marce, gloria prima Sequanorum,
Qui priſcos titulos tuorum auorum
Præclari radiis honoris æquas,
Quem Libethrides, & propritim Apollo
Proſequuntur amore, barbitique
Fides Aonij, & lyram dedere:
Boiſſardus tuus ille, qui inſtitutor
Ætate in tenera fuit, tuuſque
Præceptor, memor illius fauoris,
Quo me proſequeris bonus, puſillo
Hoc te munere donat: at nec illo

Condigno

Condigno meritis tuis: Deorum eſt
Tibi reddere congrua. Hoc lubenter
Confert quod potis eſt; breues figuras
Nempe Pegaſidum nouem Sororum;
Quæ ſunt Mnemoſynes Iouiſque Natæ.
Illis præſidet artium magiſter
Phœbus, & ſocia eloquens Minerua:
Eſt Bacchus comes, Herculeſque tutor:
Hos docti venerantur: hos adorant
Omnes Caſtalij ordinis Poëtæ,
Omnes Philoſophi, atque literati.
Iſthæc Numina noſti, amaſque, & illis
Iure diligeris. Mihi ergo culpæ
Non erit, vitioque, ſi merenti
Parnaſſum tibi dedicamus iſtum,
In quo Gorgonei eſt latex caballi,
In quo ſunt tripodes, ſacræque lauri,
In quo tanti habitant Dei Deæque.

CLARIS-

CLARISSIMO PRÆSTANTISSIMOQVE VIRO, LVDOVICO MALARMETO IVRISCONSVLTO, PATRICIO Veſuntino, IANVS IACOBVS BOISSARDVS.

Claræ Patricium Veſuntionis
Decus, gloria ciuium tuorum
Malarmete, Themis fidele fulcrum:
Quem Libethrides, & propritim Apollo
Proſequuntur amore, Barbitique
Fides Aonij, & lyram dedére:
Boiſſardus, tuus ille amicus olim
Ante luſtra decem, intimæ & vetuſtæ
Noſtræ amicitiæ memor, puſillo
Hoc te munere donat: at nec illo
Condigno meritis tuis: (deorum eſt
Illis reddere congrua.) Hoc Sodalis
Confert quod potis eſt: breues figuras
Nempe Pegaſidum nouem Sororum,
Quæ ſunt Mnemoſynes Iouiſque natæ.
Illis præſidet artium Magiſter
Phœbus: Eſt ſocia eloquens Minerua:
Eſt Bacchus comes, Herculeſque tutor.
Hos docti venerantur, hos adorant
Omnes Caſtalij ordinis Poëtæ,
Omnes Philoſophi, atque literati.
Iſthæc Numina noſtri, amaſque, & illis
Iure diligeris. Mihi ergo culpæ
Non erit, vitioque, ſi merenti
Parnaſſum tibi dedicamus iſtum:
In quo Gorgonei eſt latex caballi;
In quo ſunt Tripodes, ſacræq; Lauri;
In quo tantæ habitant Dei Deæque.

IN EFFIGIEM IANI IACOBI BOISSARDI VESVNTINI,

Proſper Ventidius Vmber.

BOISSARDI *illius hic forma eſt, quem Sequana vatem*
GALLA *ſuum, & patrius iactat vbique Dubis.*

Ille eſt artifici dextra qui antiqua notauit,
Atq; eadem luci qui monumenta dedit.
Hic faciem cernis, gnauaq; opera ardua dextræ:
Scripta animi dotes haud moritura docent.

Nomina doctorum ſcriptis quæſita virorum
Fama dat æterna poſteritate frui.

Iuppiter Deorum Rex &
Muſarum Pater.

Farre Panomphæo precibusque litato Tonanti:
Ille animi dotes auget & ingenij.

I. I. B. in

Mnemoſine Coeli & Terræ filia
Seientiarum inventrix: Et
Muſarum parens. 3

Mnemoſine dicor: peperi ter trina Sorores
Numina, Pegaſei culta per autra jugi.

Monte ſacro hoc reſident Divæ Pimpleides : Illis
Præſidet aurata magnus Apollo Chely.
Cernuus hunc Venerare locum quicunque Poëta
Daphnæa redimi Vis tibi frunde caput.

Apollo Iovis & Latonæ filius:
Muſarum Præſes.

Præſideo ſacris Aganippidos Hippocrenes.
Et Rhodos & Delos me colit atque Claros
I. I. B in. R B fe

Pallas e cerebro Iouis nata.
Bonarum artium inuentrix.

Sum Iouis altiori quondam Dea nata cerebro:
Vnde omnis Sophiæ fons & origo fluit.

Clio docet hiſtorias, & Heroum res geſtas.

Heroum & regum grandi ſubuixa cothurno
Caſtalia Clio publicat acta chely.

Melpomene Tragoedias ſcribit.

Sæva Thyeſtææ referens convivia menſæ
Melpomene Tragicis perſonat acta modis.

Terpſichore choreis et tripudiis præeſt.

Terpſichore ad numeros agili pede flectitur: eſtque
Ad citharam criſpum docta movere latus.

Enterpe tibiarum inventrix & mathematum.

Dulciſona Enterpe inodulatur arundine carmen,
Aoniæ jungens Verba canora lyræ.

Erato lyram Excogitavit.

Nuptialia Et ſaltationes tractat

Plectro Erato, fidibusque ignes decantat Amoris,
Quæque juvant Paphiam dulcia furta Deum.

Calliope carminis Heroici conditrix

Priſca novis jungens Heroo ſæcula verſu
Audaci effertur Calliopea pede.

Divorum Pſalmis Polyhymnia cantat honores.
Thuricremis ardent dū ſacra liba focis.

Thalia Comoedias recitat

Plebeios mores recitat juvenumq; furores
Comica laſcivis læta Thalia choris.

Vranie docuit Aſtronomiam.

Arcanos coeli motus, fulgentiaq; aſtra
Perſpicna Vranie dexteritate notat.

Hercules Muſagetes.

Muſarum Protector

Materiam ſacris ſcribendi prabeo Muſis:
Sub noſtro quibus eſt numine parta quies.

Iō Iac. boiſſardus inuent. Robert boiſſard. ſcalp

Bacchus lætitiæ dator,
Muſis amicus.

Sedem in Parnaſo Muſæ indulſere Lyæo:
Frigida nam condit carmina potor aquæ

Iō. Iac boiſſardus inuent Robert boiſſard scalp

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamis, Ios, Argos, Athenæ
Certatim civem me aſſeruëre ſuum.

Aſcra mihi patria eſt: Parnaſſi in vertice ſennum
Duxi ubi mî vinxit laurea. ſacra caput.

Pindarus Daiphanti filius
Thebanus.

Iſthmia deſcripſi, Nemeæa, & Olympia Verſu.
Et Pythia. Ad mortem maſculus urſit amor

Sappho Scamandronymi filia
Mitylenea.

Leſboæ releget qui mollia carmina Sapphûs,
Exclamet: Muſis hæc quoque cura fuit.

Andino Vati primam concedite palmam,
Troica Romana qui canit arma tuba.

Q. Horatius Flaccus Venuſinus.

Pindarico intumuit quondam ſi Græcia plectro,
Tu Latiæ fidicen, docte Poeta, Lyræ es.

C. Valerius Catullus. Veronenſis. 24

Vergilium merito collaudant moenia Mantûs:
Veronæ decus es, terſe Catulle, tuæ.

Pub Ovidius Naſo
Pelignus

Auguſti imprudens et Mecænatis amores
Deprendi. hinc longum trudor in exiliam.

IVPITER DODONÆVS.

Mi Dodonæi ſeruit tinnitus aheni,
Vocales quercus, atque columba loquax.

II.
APOLLO PYTHIVS.

Siue Clarum, aut Delphos habitem, Delumve natantem,
Fatidico ex adytis me iuuat ore loqui.

III.
THEMIS.
Cœli & Terræ filia.

Cephiſi ad ripas templo ſum culta vetuſto,
Deucalionæi tempore diluuij.

IV.
SERAPIS,
ſiue
DIS PATER.

Lux æterna mihi eſt, Græcis ſum Pluto, Serapis
Ægyptus, Ditem Gallia priſca vocat.

V.
PROTEVS,
Oceani & Tethyos filius.

Audijt ambiguis Ægyptus Protea verbis.
Narrantem ſummi myſtica ſenſa Iouis.

VI.
PALISCI,
Iouis & Thaliæ filij.

Pingue Sacrificium Siculis celebrate Paliſcis.
Trinacriam ſterilem vt fertilitate beent.

VII.

I D M O N,

Apollinis & Aſteries filius.

Diuinandi artem genitor me inſtruxit Apollo,
Ictus at à Lybico nil minus angue cado.

VIII.

BRANCHVS,

Apollinis Didymæi filius, & ſacerdos.

Turpe eſſet nobis artes neſcire paternas,
Quas me inſpiratus Pythius edocuit.

FINIS.

650417